

גיבוש מערך מחקר לקידום תעסוקה והשכלה גבוהה במגזר החרדי

צוות חשיבה ותכנון

מאי 2008

חזון

קידום תעסוקה והשכלה גבוהה
מגוונת ואיכותית למגזר החרדי
בישראל

מטרות כלליות

- איתור פתרונות תעסוקה מתאימים לנשים וגברים חרדים
- יצירת מקומות תעסוקה מתאימים לציבור החרדי
- הגדלת הפתיחות בקרב מעסיקים בסקטורים שונים להעסקת חרדים במקומות עבודה
- שילוב חרדים במערך שירות אזרחי (במסגרת "חוק טל")
- הנגשת השכלה גבוהה איכותית ומגוונת לציבור החרדי על גווניו השונים

מטרות ממוקדות

הגדרת יעדי צוות המחקר והתכנון

- מיפוי המחקר הקיים ביחס לשוק העבודה והצרכנות החרדי
- יצירת בסיסי נתונים סטטיסטיים שנתיים לאפיון וזיהוי האוכלוסייה החרדית בישראל
- הגדרת תוכנית עבודה מחקרית רב-שנתית
- תכנון וביצוע מחקרים מקדמי תעסוקה והשכלה גבוהה
- סיוע בקידום מדיניות ממשלתית בנושאי תעסוקה, הכשרה והשכלה גבוהה

המגזר החרדי בישראל
מאפיינים דמוגרפיים כלליים

המגזר החרדי – אומדני אוכלוסייה

החרדים, כאחוז מבני 20 ומעלה באוכלוסייה היהודית,
על פי שיטות זיהוי שונות:

241,000	6.6%	1. לפי "ישיבה" כמוסד לימודים אחרון מתוך "סקר כח אדם-2006" (שיטת דהן)
267,000	7.5%	2. לפי הגדרה עצמית מתוך "הסקר החברתי-2006"
315,000	8.9%	3. לפי זיהוי דתיות הפרט מפיקוח מוסד בית הספר שהאדם או ילדיו למדו בו-2005/6

אתר הלמ"ס, ניירות טכניים –
www.cbs.gov.il/reader/paper_work/pwt.html

**אומדן כלל האוכלוסייה החרדית בישראל
700 אלף נפש (15.8% מכלל האוכלוסייה היהודית)**

רמת פריון ומבנה גילאים

- שיעורי פריון : אישה חרדית צפויה ללדת בחייה 7.7 ילדים בממוצע
- שיעורי פריון : אישה יהודית שאינה חרדית צפויה ללדת בחייה 2.6 ילדים בממוצע
- מבנה גילאים : גילאי 0-14 מהווים כ-45% מכלל המגזר גילאי 65+ מהווים רק 4% מכלל המגזר החרדי

מקור : מאפיינים דמוגרפיים, כלכליים וחברתיים של האוכלוסייה החרדית בישראל - הלמ"ס, 2004

**עוני ותעסוקה במגזר החרדי
מגמות וחסמים**

שיעור המשתתפים בכוח העבודה

יותר ממחצית מאנני 20-64 אינם משתתפים בכוח העבודה (2005)

יהודים שאינם חרדים 20-64, מצבי תעסוקה

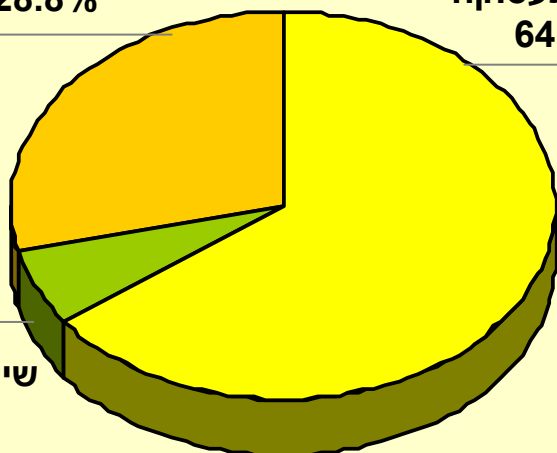
חרדים בגילאי 20-64, מצבי תעסוקה

שיעור שאינם משתתפים

28.8%

שיעור תעסוקה

64.7%

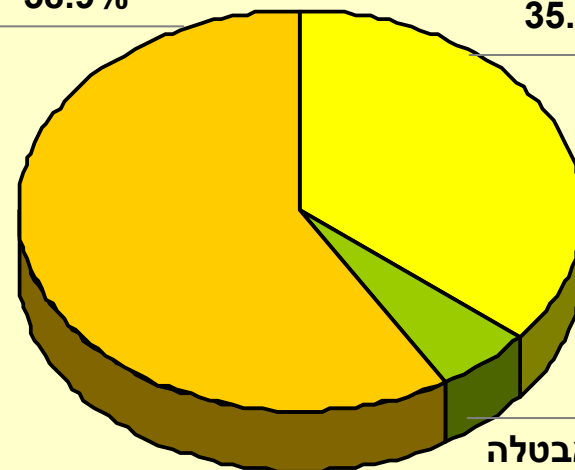
שיעור אבטלה
6.5%

שיעור שאינם משתתפים

58.9%

שיעור תעסוקה

35.9%

שיעור אבטלה
5.5%

תעסוקה לפי מגדר (2005)

פאנל אוכלוסייה חרדית אילאי 20-64

אוכלוסייה חרדית			
גברים	נשים	סה"כ	
131.5	131.3	262.8	סה"כ (באלפים)
30.6%	41.2%	35.9%	שיעור התעסוקה
4.8%	6.2%	5.5%	שיעור אבטלה
64.6%	52.6%	58.6%	שיעור שאינם שייכים לכוח העבודה

נשים מועסקות בשיעור גבוה יותר מגברים

סיבות מרכזיות לעוני בחברה החרדית

- גודל המשפחה ושיעורי פריון גבוהים
- שיעור השתתפות נמוך בכוח העבודה : כ-30% בלבד מקרב הגברים החרדים בישראל משתתפים בכוח העבודה
- מסלולי תעסוקה נמוכי שכר
- קיצוץ בקצבאות והטבות ממשלתיות שונות
- היעדר השכלה כללית וגבוהה רלוונטית לשוק התעסוקה
- פערים תרבותיים וחברתיים ביחס לשוק התעסוקה בקרב בוגרי עולם הישיבות התורני

חסמים תעסוקתיים ייחודיים לאוכלוסיה החרדית

חסר במקומות עבודה מתאימים –
מגבלות דתיות והשקפתיות
הסתפקות במועט, פרנסה "בלית
ברירה בלבד", חשיפה לתכנים לא
ראויים.

משאבים כלכליים נמוכים - מונע
השתתפות במסגרות לימודים בכל
הרמות (הכשרה מקצועית ואקדמית)

קשיים בהשמת עובדים - מקובעות
מעסיקים וסטריאוטיפים

חסר בהכשרה לימודית פורמלית
מתמטיקה, עברית, אנגלית, מיומנויות
מחשב

שרות צבאי - יציאה לעבודה גוררת
הפסקת סטטוס "תורתו אומנתו"
וקבלת קצבת "כולל"

הסתייגויות בקהילה
מונעים מגברים צעירים לצאת לעולם
העבודה

חסר במסגרות תורניות תומכות
בקהילה

תמורות במגמת יציאה לתעסוקה במגזר החרדי

- צמצום גיוס משאבים ממקורות ממשלתיים
- צמצום משרות הוראה אצל נשים ואיבוד מקורות פרנסה, לצד גידול ברמת החיים
- מצוקה כלכלית הולכת וגוברת בקרב "אברכים" ותלמידי ישיבות
- הסכמה עקרונית של חלק מהרבנים להכשרה מקצועית מוגבלת ויציאה לשוק העבודה (בעיקר לגברים נשואים ובעלי משפחות)
- הקמת קורסים ומסלולים ייחודיים להכשרה מקצועית לחרדים (בעיקר במקצועות "ייעודיים")

הגדרת תחומי הפעילות המחקרית

א - מחקר פנים חרדי

- בחינת חסמים תעסוקתיים בצד ההיצע (נשים וגברים חרדים)
- בחינת חסמים תעסוקתיים בצד הביקוש (מעסיקים)
- מעקב וליווי לתוכניות סיוע "חרדיות"
- בחינת הצורך בהכשרה מקצועית ואקדמית לנשים וגברים (מתן דגש על ההבדלים בין המינים)

ב - מחקר כלל משקי :

השפעת גידולה של האוכלוסייה החרדית על כלל המשק והחברה
הישראלית

הצעות מחקר

1. בחינת התאמת כישורי למידה של גברים חרדים לשוק העבודה המודרני
2. קביעת מדדים קבועים לרמת חיים במגזר החרדי
3. אפיון החלוקה לזרמים פנימיים בציבור החרדי (ליטאים, חסידיים וספרדיים)
4. הערכת היקף תופעת היזמות העסקית במגזר החרדי וכלים למימושה
5. איסוף נתונים על כלל מוסדות החינוך החרדיים בישראל

הצעות מחקר ב'

1. בחינת סוגיית השירות הצבאי/אזרחי בציבור החרדי
2. הבדלים בדפוסי תעסוקה והכשרה של חרדים – מרכז מול פריפריה
3. מיפוי של תחומי העיסוק במגזר החרדי
4. מסלולי לימודים אקדמאים בקרב נשים חרדיות (טרם נבדק באופן יסודי)
5. ניתוח המבנה הכלכלי והחברתי של המגזר החרדי